

ei cum Patre unius et æqualis essentiae est, quoties, ut possumus, cogitamus, mirabilior nobis fit in Deo humilitas quam potestas, et difficilius capitur divinæ majestatis exinanitio, quam servilis formæ in summa provectione. » *Serm. 11, de Pass.*

§ 115.

MEDITATIO PRIVILEGII MATERNITATIS SS. DEIPARÆ AD PROFICIENDUM JUVAT.

Post meditationem vitæ et passionis Christi, meditatio privilegii *maternitatis* ad SS. Deiparæ Virginis Mariæ imitationem inducens, maximè juvat ad proficiendum in vitâ et perfectione christianâ. — Probatum : 1° licet solius B. V. Mariæ privilegium sit corporaliter esse matrem Dei, ad imitationem tamen illius omnis anima pia spiritualiter mater Dei esse potest, faciendo scilicet voluntatem Dei Patris, uti ipse Salvator ait : *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, ipse meus frater, et soror, et mater est, Matth. XII, 50*, id est, uti exponit S. Augustinus : « Mater ejus est anima pia, faciens voluntatem Patris ejus fecundissimâ charitate. » *L. de S. Virg., c. 5*. Postquam mulier quædam de turbâ extollens vocem suam clamasset dicens : *Beatus venter qui te portavit et ubera quæ suxisti*, Dominus respondit : *Quin imò, beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud. Luc. XI, 27*. Ergo licet B. Virgo in eo quòd sit Mater Dei corporaliter inimitabilis sit, ex meditatione tamen privilegii maternitatis ejus, ad faciendam voluntatem Dei, ad ejus imitationem provocari, ad in christianâ perfectione proficiendum animari et ita spiritualiter mater Dei et beatus quodammodo ad instar illius fieri quis poterit, quia, uti ait S. Thomas : « Illi qui faciunt voluntatem Patris mei attinent ei secundum generationem cœlestem..... Ipse enim venit ut faceret voluntatem Patris. In *Matth. XII, lect. 12*. 2° Maximum privilegium in SS. Deiparâ est quòd per maternitatem Filii Dei Deitas specialissimè ei communicata fue-

rit. id quod, humanitati Christi sese operibus perfectissimè assimilando, promeruit : ergo et nos per meditationem hujus privilegii ad assimilandum nos humanitatis Christi operibus, ad exemplum SS. Deiparæ provocari, et ita obtinere poterimus ut per gratiam sanctificantem Deitas nobis specialiter communicetur et in vitâ ac perfectione christianâ maximè proficiamus.

BEATISSIMA V. MARIA RECTÈ DICITUR DEIPARA.

SCHOL. I. Unio Divinitatis et humanitatis in Christo in ipso momento conceptionis facta est : *Ecce concipies et paries Filium, et vocabis nomen ejus Jesum; hic erit magnus et Filius Altissimi vocabitur. Luc. 1*. Unde Beatissima V. Maria non solum Christotocos, sed etiam Deotocos, id est Deipara, rectè appellatur. Nam *ad Gal. IV, 4*, dicitur Deus misisse Filium suum *factum ex muliere, factum sub lege*. Ex quo ita : Rectè vocatur Deipara, quæ concepit, peperit et genuit Unigenitum Dei Filium; sed B. V. Maria concepit, peperit et genuit Unigenitum Dei Filium; ergo rectè dicitur Deipara. 1° Antiqui Patres B. V. Mariam expressè Deiparam vocant. S. Dionysius Alex. *ep. ad Paulum Samos*. S. Gregorius Naz. *or. 51* : *Si quis sanctam Mariam Deiparam non credit, extra Divinitatem est*, et S. Cyrillus I. *de rectâ fide*, laudat etiam testimonia Attici Antiochi, Amphiloehii, Chrysostomi etc. 2° Hoc idem definivit Conc. Ephes. c. 1, et Chalcedon. *art. 5*.

DIGNITAS MATERNITATIS DEI EXPLICATUR.

SCHOL. II. Maternitas hæc est summa perfectio puræ creaturæ conferibilis, uti unanimiter docent Patres, et S. Thomas ait : « B. Virgo, ex hoc quòd est Mater Dei, habet quamdam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est Deus; et ex hæc parte non potest aliquid fieri melius. » 1 p. q. 25, a. 6, ad. 4. Et S. Bonaventura : « Si omnes creaturæ, quantumcumque ascenderent in gradibus nobilitatis, essent præsentés, omnes deberent reverentiam Matri Dei. » In 1, d. 44, *dub. 3*. Ratio autem est, quia Deus unicus fuit Matri Dei non quidem hypostaticè immediatè, unam personam constituendo, sed summâ communicatione quæ a purâ creaturâ haberi potest; tum quia eum in utero suo portavit, genuit et uberibus lactavit. Unde concludit S. Thomas de Villanová : « Non opus

est longiore historiâ : hæc solum sufficit ad Virginem exaltandam et extollendam. Unde et in Evangelio rarius de eâ sermo, quia hoc satis erat ad ejus commendationem : *De quâ natus est Jesus...* Quæ gloria, quis decor, quis candor, quæ virtus, quæ gratia non decuit Matrem Dei? » *Serm. 3 de Nativ.*

§ 116.

MEDITATIO VIRGINITATIS B. V. AD PROFICIENDUM
CONDUCTIT.

Præterea, meditatio affectiva privilegii *virginitatis* in SS. Virgine Mariâ eximiè inducit ad imitationem illius pro uniuscujusque modo et consequenter ad proficiendum hac ex parte in vitâ et perfectione christianâ. — Probatum : SS. Virgo Maria exemplar est omnimodæ virginitatis quæ cadere potest in puram creaturam, tum quia semper virgo corpore fuit, ante partum, in partu et post partum et immunis ab omni peccato veniali ac motu fomitis : tum quia etiam semper virgo fuit animi præditi perfectissimâ virginitate ad quam se non solum proposito, sed etiam, juxta PP. et omnes Theologos, voto obstrinxit : quod ex ipsius responsione ad Angelum colligitur : *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Luc. 1, 34.* « Quod profectò, ait S. Augustinus, non diceret, nisi Deo virginem se ante vovisset. » *L. de S. Virginit. c. 4.* Ergo nullus est qui, pro suo modo, in hac virtute toto conatu beatissimam Virginem, quæ simul est et conjux et mater, imitari non possit et debeat : matres, si non virgines, saltem castas se exhibendo ; conjugati, ut casti figurando sacramentum magnum in Christo et Ecclesiâ ; cælibes, si non voto, saltem firmo castitatis corporis et animi proposito ; virgines denique vel proposito, vel voto, SS. Virginem imitando, et unusquisque in servando castitatem statui suo convenientem.

INTER B. V. ET S. JOSEPH VERUM FUIT MATRIMONIUM.

SCHOL. I. Quòd verum inter Mariam et S. Josephum, non obstante voto virginitatis, matrimonium fuerit, certum est : 1° Enim in S. Scripturâ S. Josephus *vir* Beatissimæ Virginis, et Beatissima Virgo *uxor* S. Josephi appellatur. *Matth. 1, 16, 19, 20, 24* ; 2° S. Augustinus *l. 23, contr. Faust. c. 20*, ait : *Neque enim Joseph quia concubitu non permixtus, ideo non maritus* ; 3° Matrimonii essentia sine copulâ stare potest. Ergo verum inter Beatissimam Virginem et S. Josephum fuit matrimonium.

RATIONES CUR B. V. MARIA DESPONSATA FUERIT.

SCHOL. II. Rationes cur B. V. Maria, etiam post emissum votum perpetuæ virginitatis, matrimonium cum S. Josepho, Deo sic volente, inierit, variæ sunt : 1° Ex parte Christi, ne tanquam illegitimè natus a Judæis et infidelibus abjiceretur. Ita S. Ambrosius *in Luc. 11* ; 2° Ut Christus haberet aliquem, per quem genealogia sua, more solito, id est per virum, texeretur ; 3° Ut partus Virginis diabolo occultaretur ; 4° Ut Christus in tenerâ ætate nutritum haberet. Ex parte B. V. Mariæ habere virum conveniebat 1° ne a Judæis lapidaretur ; 2° Ut ab infamiâ vindicaretur ; 3° Ut haberet ministrum in suis necessitatibus, maximè in fugâ in Ægyptum. Ex parte nostrâ conveniens fuit 1° ut testimonio S. Joseph probaretur Christum de Virgine natum esse ; 2° Ad refutandos hæreticos nuptias damnantes.

§ 117.

MEDITATIO IMMUNITATIS A PECCATO B. V. AD PROFICIENDUM JUVAT.

Rursus meditatio affectiva privilegii *immunitatis B. V. Mariæ ab omni peccato*, inferet efficacissimè imitationem a nobis peccatoribus præstabilem, ut, delendo commissa et abstinendo a committendis etiam minimis peccatis, quantum divinæ gratiæ viribus unicuique concessum fuerit, sine offendiculo proficere possimus in vitâ et perfectione christianâ. — Proba-

tur : 1° B. V. Mariæ singularissimum donum est semper fuisse sine maculâ culpæ, tum originalis, tum actualis, gravis aut levis, nec fuisse ob aliquam imperfectionem reprehensibilem; ergo et nos sic eam imitari debemus, ut, pro nostro modulo, non solum a gravium peccatorum maculis nos custodiamus, sed etiam, ope gratiæ, a venialibus, saltem plenè deliberatis et reprehensibilibus, statûs nostri imperfectionibus, saltem a singulis, vel ab omnibus per intervalla et ad breve tempus nobis caveamus. — 2° Licet SS. Deipara, ex dictis, ob omni peccato et peccandi periculo exempta, et, juxta Patres et Theologos, in gratiâ confirmata fuerit, nihilominus in omnibus periculis et umbris peccati tam cautè se gessit ac si esset peccatis obnoxia; unde ad Angeli verba *turbata est*, *Luc. 1, 29*, quia, teste S. Ambrosio : *Maria etiam salutationem Angeli verebatur*; et, uti ait S. Hieronymus : *Ideo forsitan timore perterrita est, quia virum, quem non solebat, aspexit*, *Ep. vii*; ergo a fortiori nos miseri peccatores, et quia passim peccamus, et quia multipliciùs ultra peccare possumus, in sedulâ hæc præcautione SS. Deiparam imitari debemus.

MARIA IMMUNIS FUIT A LABE ORIGINALI.

SCHOL. I. Beatissimam Virginem Mariam sine labe originali non esse conceptam, anno 1387 docuit Joannes de Montesono Doctor Theologus Ordinis Prædicatorum. Sed ejus sententiam Universitas Parisiensis dampnavit, cujus judicium Petrus de Ordeomonte Episcopus Parisiensis confirmavit. Ad Clementem VII appellavit de Montesono; sed causâ se casurum prospiciens, judicium declinare maluit et Avenione elapsus, a suis etiam desertus fuit, qui publicè palinodiam cantârunt. Circa annum 1431 tempore Concilii Basileensis de Immaculatâ Conceptione Theologi acerrimè digladiabantur et Patres Concilii de hac re maturâ acturi Joanni de Turrecrematâ mandarunt, ut suam pro veritate sententiam declararet. Paruit Synodo Turrecremata : sed cùm Eugenius Concilium Ferrariam transtulisset, Turrecremata majorem Patrum sententiam secutus Basileâ abiit; ii tamen qui pervicaciter Basileæ remanserant, sess. 36, anno 1439, decreverunt, sententiam stantem pro Immaculatâ Conceptione B. V. esse piam, consonam cultui Ecclesiastico, Fidei Catholicæ, rectæ rationi et S. Scripturæ et ab omni-

bus Catholicis tenendam, nec licere contrarium prædicare vel docere. Hoc decretum editum fuit, quando hoc Concilium non ampliùs erat legitimum; unde Sixtus IV nulla facta hujus decreti mentione anno 1476, Constitutionem edidit, in quâ Indulgentias iis concessit qui in Festo Concept. B. Virginis Missam et Officium a se approbatum recitarent, aut iis interessent. Alteram rursus edidit anno 1483, in quâ eos damnat, qui ausint affirmare, eum lethaliter peccare, qui hoc Festum celebraret; aut hæreticum esse, qui propugnaret, B. Virginem ab originali immunem fuisse. Ut patet ex *Extrav. com. de Rel. et Ven. SS.* Huic Constitutioni fortè ansam dedit disputatio a Vincentio de Brandelis O. Præd. Ferrariæ habita, in quâ Immaculatæ Conceptioni B. V. contradixit. Decretum Concilii Basileensis amplexa est quædam Synodus Avenionensis anno 1457, et Universitas Parisiensis. Trithemius etiam anno 1494, in *Comment. de laudibus S. Annæ*, Immaculatam Conceptionem B. Virginis propugnavit, cujus opinionem Universitas Parisiensis, Coloniensis, Ordo Carmelitarum, Minorum, plures Cardinales, Archiepiscopi et Episcopi defenderunt. Imò Universitas Parisiensis, anno 1497, decretum edidit, ne quis deinceps Doctoris gradum consequeretur, qui huic sententiæ non faveret et edito juramento se non astringeret, se eam strenuè propugnaturum et sic contrariam sententiam falsam, impiam et erroneam esse censuit. Tandem tempore Concilii Tridentini tractatus de Turrecrematâ hucusque delitescens editus fuit, et licet Patres Tridentini Immaculatæ Conceptioni faverent, noluerunt tamen contrariæ opinioni præjudicium afferre; sed in decreto de peccato originali observandas esse Constitutiones Sixti P. IV, sub pœnis in eis contentis edixerunt. Recrudescente verò eadem hac controversiâ S. Pius V, anno 1570, Constitutionem edidit, ubi graves in eum pœnas statuit, qui vel in Concionibus vel publicis conventibus alterutram opinionem auderet attingere : Viris tamen doctis de hac re in publicis disputationibus, absente scandalo : 1° Disputandi licentiam dedit, absque eo tamen, ne quis in hac re ab Apostolicâ Sede necdum definitâ alterutram sententiam auderet; notare velut erroneam. Omnia hæc confirmavit Paulus V, anno 1616, et anno 1617, vetuit ne quis deinceps in Concionibus, lectionibus et Thesibus aut aliis actis affirmare auderet Beatissimam Virginem in originali conceptam esse, quin tamen contrariæ opinioni præjudicium inferre velit. Gregorius XV, anno 1622, constituit 1° eum, qui in actis publicis sustinet Immaculatam Conceptionem, contrariam sententiam impugnare non debere, sed de eâ silere; 2° Ut, novis exortis opinionibus in Christiano populo, quod in privatis conventibus propugnata fuisset opinio Immaculatæ Conceptioni ad-

versa, ne in privatis quidem actibus liceret eam defendere, exceptis Fratibus Ord. Præd.; 3º Ut in officio Ecclesiastico Conceptionis B. V. nemo sive privatim sive publicè alio quàm Conceptionis titulo sine addito uteretur. Tandem Alexander VII, anno 1661, graves pœnas in eum statuit, qui sententiam, cultum, Festum Conceptionis in dubium vocare auderet, aut quovis prætextu obterere: vetat tamen dicere, contrarium tenentes hæresis crimen, vel peccatum mortale incurrere, neque hanc controversiam vult decidere; sicuti etiam Hispaniarum Reges Philipus III, apud Paulum V, et Philipus IV, apud Gregorium XV, pro definiendâ hac controversiâ nihil obtinere potuerunt. Ex his patet, nondum esse de fide Beatissimam Virginem non contraxisse peccatum originale: licet enim Ecclesia celebret Festum Conceptionis B. V., hoc tamen non celebrat quâ immaculatæ, sed quâ gaudiosæ, quia tunc primùm pignus redemptionis accepimus. Unde Gregorius XV præcepit ut in Missâ et Officio non dicatur *Conceptio Immaculata*, sed simpliciter *Conceptio*: et in Constitutionibus Pontificum verba: *Immaculata, Intemerata*, referuntur ad Beatissimam Virginem: imò cum verba Clementis XI, ut Festum Conceptionis B. M. V. Immaculatæ de præcepto observetur, in quâdam Italiae urbe ita imprimerentur: *ut Festum Immaculatæ Conceptionis* etc., idem Clemens, 1709, Ordinario loci præcepit ut severè eum reprehenderet, qui verba adulterari præsumpsit, illam editionem supprimeret. (Hoc privilegium legendi in *præfatio: et te in Conceptione Immaculatâ*, quo jam priùs gaudebat Ordo Minorum, a Gregorio XVI, die 14 Martii, an. 1838, ad Ecclesias Urbis extensum fuit.) Deinde licet sub titulo Immaculatæ Conceptionis B. V. Festum celebraretur, non sequitur quòd ipsum mysterium tanquam de fide certum Ecclesia statuât: potest enim Ecclesia Conceptionem Immaculatam religiosè ac piè colere et colendam proponere ex solâ certitudine morali ac prudenti iudicio, quòd tali cultu digna sit, quin res ipsa tanquam de fide certa statuatur. Nihilominus est sententia moraliter certa, catholicae plebis et omnium Catholicarum Academiarum communis, utque Sedis Apostolicæ argumentis apertis innixa, Beatissimam Virginem Mariam nunquam contraxisse peccatum originale, cujus hanc rationem profert Scotus: Beatissimam Virginem sine originali peccatum conceptam fuisse potuit Deus facere, et hoc redundat in honorem Filii ac cedit in majorem Matris Dei perfectionem, nec ratio, nec S. Scripturæ vel Ecclesiæ auctoritas obstat; adeòque voluit Deus; ergo fecit. Deinde Beatissimam Virginem, etsi nunquam peccati mancipium fuerit, Jesus Christus redemit: perfectus autem Redemptor fuit, cujus partes erant, aliquem perfectè redimere, id est, ab omni pœnâ: cum verò carere Dei gratiâ, vel

momento temporis, sit gravissima pœna, decebat ut esset aliqua creatura, nec sane alia quàm sanctissima Dei Mater, quæ nequidem puncto temporis esset Deo invisâ, sed per Christi merita quolibet momento ab omni culpâ et odio Dei libera; adeòque sine originali concepta, quod postulabant tria Christi attributa perfectissimi Pacatoris, Mediatoris et Benefactoris. Non obstat 1º quòd *ad Rom. v*, omnes in Adam peccasse, dicantur: nam solùm sequitur, omnes peccasse quoad debitum, non verò quoad actualem incurrentiam, adeoque omnes in sensu accommo, non absoluto. Eodem modo Christus pro omnibus mortuus est, non quòd omnes essent peccatores actu, sed debito et exigentiâ. Non obstat, 2º, quòd Beatissima Virgo prodierit ex semine corrupto; nam corruptum solum fuit, si spectemus conceptionem materialem, non verò si formalem et gratiam attendamus. Non obstat, 3º, quòd sic Beatissima Virgo redempta non fuisset: redempta enim fuit non redemptione liberativâ, sed præservativâ: redemptio quippe non semper actualem captivitatem supponit, sed sufficit debitum eam incurrendi.

QUE TAMEN DEBITUM PROXIMUM AD ILLUD CONTRAHENDUM HABUIT.

SCHOL. II. Querunt ulteriùs Scholæ an Beatissima Virgo habuerit debitum proximum contrahendi peccatum originale. Respondetur communiùs affirmativè, tum quia alias non fuisset propriè a Christo redempta, utpote non comprehensa sub objecto redemptionis, scilicet sub peccato Adami, quatenus est peccatum nature: tum quia si Adamus non peccasset, Beatissima Virgo habuisset jus accipiendi justitiam originalem: ergo quia Adamus peccavit, illa habuit debitum contrahendi originale, eo ipso, quòd descenderit a semine corrupto destituto vigore justitiæ originalis propagativo. Certè eo ipso quòd Beatissima Virgo ex speciali privilegio ab originali præservata fuerit, supponitur eam sub lege comprehensam fuisse. Nec obstat 1º pro beatissimâ Virgine legem illam latam non fuisse; nam pro eâ quidem lata non fuit quoad executionem, bene verò quoad obligationem. Non obstat 2º quòd debitum proximum sit saltem umbra peccati, quæ Matrem Dei non decet. Nam est umbra peccati inficientis naturam, non personam, nec est coactio ad peccatum contrahendum, sed tantùm ad ejus debitum. Unde etiam Beatissima Virgo nunquam fuit sine gratiâ quoad personam, sed solùm quoad naturam, quæ tamen denominatio fuit merè extrinseca. Non obstat 3º quòd B. V. non habuerit fomitem: ergo nec debitum proximum, quod vilius est. Hoc autem falsum est; fomes

enim inclinatur ad peccatum, ita ut simul supposito inhæreat intrinsicè: debitum verò proximum solum extrinsecè denominatur.

LICITUM ERGO EST VOTUM SANGUINARIUM PRO DEFENDENDA IMMACULATA
B. V. CONCEPTIONE.

SCHOL. III. Ordinis Militaris S. Georgii Equites juramento se obstringunt, sese vitam et sanguinem pro defensione Immaculatæ sine labe originali Conceptionis B. V. profusuros. Contra hoc juramentum et votum sanguinarium pugnat Muratorius, seu Lamindus Pritannus *de ingen. moderat. in Relig. neg.* l. 2, c. 6, vocatque illud pervicaciam. Verùm hoc juramentum et votum sanguinarium esse licitum, patet 1° ex eo, quia Sedes Apostolica hunc Ordinem Equitum hoc juramento se obligantium approbavit. 2° Certa est Romanorum Pontificum et Ecclesiæ propensio in sententiam, Beatissimam Virginem esse sine labe originali conceptam; unde hæc sententia est magis probabilis, magis pia et moraliter certa: ergo licet pro eâ defendendâ mortem oppetere. Quippe pro exercendâ virtute licet mori: sed qui prudenter existimat sibi certam esse hanc veritatem de Immaculatâ Conceptione B. V. exercet virtutem, dum judicio moraliter certo et veritati ad majorem Dei gloriam pertinenti assentitur: ergo licet non teneatur pro eâ mori, potest tamen se juramento obligare, ut pro ejus defensione moriatur, quia hoc modo juramentum est de re licitâ et majori bono virtutis. 3° Ecclesia laudat illos Sanctos qui a Tyrannis occisi fuerunt, quia omittere volebant actum alicujus virtutis, a quo tamen cessare poterant, uti Virgines quæ maluerunt mori quàm nubere: cum igitur sententia de Immaculatâ Conceptione sit magis pia quàm contraria, licet eam pro vitandâ morte quis sequi possit, licitum est juramentum pro ejus defensione sanguinem profundendi. Notat tamen Benedictus XIV, in opere *de Canoniz.* hominem pro hac sententiâ morientem non fore Martyrem, quia moritur pro veritate nondum ab Ecclesiâ de fide definitâ, adeoque deest causa ad Martyrium requisita. Hinc Theophilo Raynaudo talem verum Martyrem esse asserenti silentium a Sede Apostolica fuit impositum. Hoc idem, scilicet talem Martyrem non fore, evincit Muratorius suis rationibus.

ADHORTATIO AD IMITATIONEM VITÆ B. V. M.

COROLLARIUM. Inspiciamus ergo hoc speculum sine maculâ, Mariam et ad hujus speculi conspectum nos speculemur. « Sit nobis

tanquam in imagine descripta virginitas, vitæque B. Mariæ: de quâ velut in speculo refulget species castitatis et forma virtutis. Hinc sumamus licet exempla vivendi, ubi tanquam in exemplari magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid effugere, quid tenere debeamus, ostendunt. » S. Ambros., l. 2 *de Virg.*, c. 2. Sint oculi nostri in manibus Domine nostræ, in quâ, uti Dionysius Carth. ait: « A plantâ pedis usque ad verticem capitis nihil penitus fuit, neque in corpore, neque in animâ, indecens, reprehensibile, indecorum. » L. 1, *de Laud. Virg.*, art. 35. « Quando enim, pergit S. Ambrosius, ista vel vultu læsit parentes? quando dissensit a propinquis? quando fastidivit humiles? quando derisit debilem? quando vitavit inopem? Eos solos solita cætus virorum invisere, quos misericordia non erubesceret, neque præteriret verecundia. Nihil torvum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu inverecundum: non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior, ut ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis. » L. c. Ecce in quibus B. Virgo a nobis sit imitabilis.

§ 118.

MEDITATIO SANCTITATIS B. V. PERFECTIONEM NOSTRAM
PROMOVET.

Denique meditatio affectiva privilegii omnimodæ sanctitatis B. V. Mariæ, imitationem ejus pro nostrâ tenuitate, et profectum in vitâ et perfectione christianâ excitare et promovere in nobis potest.—Probatur 1° B. V. Maria *gratiâ plena* prædicatur ab Angelo, *Luc.* 1, 28, utpote quæ, juxta expositionem S. Ambrosii: *Sola gratiam, quam nulla aliameruerat, consecuta est, ut gratiæ repletur auctore: et, juxta S. Bernardum, est plenus aquæductus, ut accipiant ceteri de plenitudine. Serm. de Nat. B. M.* Et certificatur ab eodem Angelo: *Invenisti enim gratiam apud Deum, ibid.*, 30; ubi S. Bernardus subdit: « Quod plena est gratiâ et gratiam adhuc invenit, digna prorsus invenire quod quærit, cui propria non sufficit plenitudo, nec suo potest esse contenta bono; sed quemadmodum est: qui bibunt me adhuc sitient, petit supereffluentiam ad salutem universitatis. » Ergo ex hac meditatione ad imitationem de-

votionis, orationis et aliarum virtutum B. V. Mariæ provocari, et per ejus intercessionem gratiam a Deo ad proficiendum in perfectione impetrare possumus. — 2° B. V. Maria, suis meritis gratiam et gloriam accumulanti, omnes alias animas sanctas longè superavit, teste S. Bonaventurâ: « Multæ aliæ animæ justæ congregaverunt divitias virtutum et gratiarum divitias meritorum et præmiorum, sed Maria universis divitiis supergressa est excellentissimè universas, » *Spec. B. V.*, c. 8; quia nimirum omnibus diebus, quin et momenti vitæ suæ, semper fecit quod magis erat placitum divino filio suo; ergo et nos, pro mensurâ gratiarum et auxiliorum quibus nos Deus ad bene merendum vocare dignatur, imitari SS. Deiparam studeamus, et fideliter et plenè Deo ad perfectius et melius excitanti et adjuvanti respondeamus.

EXCELLENTIA SANCTITATIS B. V. EXPONITUR.

SCHOLIUM. Theologi cum Suarez, t. 2, in 3 p., Raynaudus *Dyptych. Marian.*, Vega *Theol. Marian.* etc. communiter docent B. V. Mariam fuisse in viâ et modò esse in gloriâ, gratiâ et meritis cumulatissimam eâ plenitudine quæ in puram creaturam cadere potest, non quidem juxta id quod absolutè, seu secundum potentiam Dei absolutam est possibile, sed juxta mensuram divinæ providentiæ conformem statui et dignitati Matris Dei, quæ quidem longissimè inferior est, non solùm Christo ut Deo, sed etiam humanitate Christi: longè tamen superior est statui Angelorum et ceterorum hominum. Ex hoc autem concludunt 1° SS. Deiparam adhuc a primo instanti conceptionis inclusivè omnem quam habuit gratiam, ex propriis meritis, non quidem semper de condigno, sed saltem de congruo, seu ex propriâ dispositione, habuisse; 2° Eam semper continuâsse, augendo gratiam ex meritis et quidem per singula momenta, etiam in somno; quia fides quâ illustrabatur, juxta hos Theologos, juvit ad operandum per ideas infusas independentes a phantasmatis, et quia semper se exercuit per actus humanos et saltem ex fine supernaturales; 3° Quòd semper exercuerit actus heroicos, tum ex objecto, tum intentione, tum omnigenæ virtutis flore, præsertim charitatis ardore, a quâ nunquam defecerat, saltem virtualiter, quia et formaliter, usquedum vi amoris, ne tunc quidem moraliter interrupti, moreretur; 4° Quòd

si non per excessum duplò majorem, saltem ad amplissimam mensuram gratiæ actualis, quam semper implevit, incrementa gratiæ sanctificantis, maximè pro casu annuntiationis, passionis etc., ineffabiliter auxerit, quæ augmenta in calculum mathematicum redegerunt Gaspar Schottus *de Magiâ*, l. 8, *synt.* 1, § 11, Nierenbergius et Segneri; 5° Denique docent quòd gratia et gloria SS. Deiparæ, saltem in consummatione, longè major fuerit gratiâ consummatâ et Angelorum et Sanctorum omnium, etsi collectivè sumantur. Ita Reguera, *Prax. Th. Myst.*, t. 1, p. 600.

§ 119.

VIRTUS QUID?

Meditatio affectiva vitæ et passionis Christi Domini et privilegiorum B. V. Mariæ, eo potissimùm fine a proficientibus in perfectione christianâ frequentanda est, ut ad imitationem ac implantationem virtutum et earum constans exercitium, animentur. De quibus proinde modò agendum est. — *Virtus*, igitur, est habitus quo homo bonus et operatio ejus bona efficitur; sive est habitus ad actus moraliter bonos et honestos eliciendos facilitans et inclinans; sive denique, juxta S. Augustinum, *est bona qualitas mentis quâ rectè vivitur, quâ nullus malè utitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur*. L. 2, de *Lib. Arbit.* Quam definitionem amplectitur, et pluribus exornat D. Thomas, 1, 2, q. 55, a. 4.

DIVISIO VIRTUTIS.

SCHOL. I. Virtus pro nostro hoc instituto duplex distinguitur: 1° Alia est *theologica*, quæ immediatè circa Deum versatur, estque triplex: *Fides*, *spes* et *charitas*, de quibus dicitur: *Qui timetis Deum, credite illi... sperate in illum... diligite illum*. Quæ virtutes *theologicæ* vocantur, vel quia circa Deum tanquam proprium objectum versantur, vel quia hominem quodammodo in Deum transformant ac divinum reddunt, vel quia a solo Deo infunduntur, vel demum quia solâ divinâ revelatione in S. Scripturâ nobis traditæ sunt, cum apud philosophos fuerint incognitæ. Quippè per *fidem*

cognoscitur Deus ut finis noster supernaturalis: per spem concupiscitur et exspectatur possidendus in patriâ; et per charitatem super omnia diligitur; 2° Alia est *moralis*, quæ versatur circa objectum creatum et bonitatem quamdam moralem et informandis hominum moribus occupatur, quæ quatuor genera virtutum complectitur, quibus reliquæ, tanquam species, seu, ut aiunt, *virtutes subjectivæ*, subjiuntur, vel illis ut partes integrantes conjunguntur, et ideo *virtutes integrantes* dicuntur; vel veluti modi et instrumenta in exercendis virtutum principalium actibus adhibentur, et *virtutes potentiales* vocantur. Quatuor hæc virtutum genera *cardinales*, seu principales appellantur, suntque *prudentia, justitia, temperantia et fortitudo*, per quas homo circa creaturas perficitur et quidem quantum ad intellectum per prudentiam, quantum ad voluntatem in ordine ad alios per justitiam, in ordine ad seipsum quoad bona appetibilia per temperantiam, et quoad mala, seu adversa toleranda, per fortitudinem. Virtutes *cardinales* a Platonicis et a S. Thomâ, 1, 2, q. 61, a. 5, dividuntur in virtutes *politicas, purgatorias, purgati animi et exemplares*. Exemplar humanæ virtutis in Deo præexistit, sicut in eo præexistunt omnium rerum rationes, et sic virtutes, prout sunt exemplariter in Deo, dicuntur *exemplares*. Quæ verò sunt in homine virtutes, vocantur *politice*, cum secundum eas homo rectè se habet in rebus humanis gerendis: quocirca de Salomone prudenter regnum gubernante dicitur: *Dedit quoque Deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis.* » III Reg. iv, 29; de justitiâ: *Deus judicium tuum Regi da et justitiam tuam filio regis, Ps. lxxi, 1*; de fortitudine: *Noli querere fieri judex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, Eccli. vii, 6*; de temperantiâ: *Beata terra cujus Rex nobilis est, et cujus principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum, et non ad luxuriam. Eccli. x, 17.* Virtutes *purgatorie* sunt quarum opus pugna instituitur pro animi passionibus rationi subdendis, de quibus et quidem de prudentiâ, dicitur: *Estote prudentes sicut serpentes, Matth. x, 16*; de temperantiâ: *Qui abstinens est adjiciet dies, Eccli. xxxvii, 34*; de justitiâ: *Usque ad mortem certa pro justitiâ, Eccli. iv, 33*; de fortitudine: *Forti animo esto, in proximo est ut a Deo cureris. Tob. v, 13.* Purgatoriis virtutibus succedunt virtutes *purgati animi*, ita ut prudentia sola divina intueatur; temperantia terrenas cupiditates nesciat; fortitudo passiones ignoret; justitia cum divinâ mente perpetuo fœdere societur, cujus exemplum in Job habemus, et alia adducit Lauræa in 3 *sent.*, t. 2, disp. 5, a. 3 etc. Denique virtus alia est *communis*, de quâ loquitur definitio in § 119 allata; alia est *heroica*, quæ, juxta Lauræam in 3 *sent.*, 1, 2, d. 32, est ille virtutis gradus et perfectio, seu fulgor

et excellentia, quæ facit ut homo circa materiam illius virtutis supra communem aliorum hominum operandi modum operetur.

VIRTUS HEROICA QUID?

SCHOL. II. Proinde, ut virtus sit heroica, requiritur ut eâ præditus expedite, promptè et delectabiliter operetur, ad quod annexum aliquod donum Spiritûs sancti requiritur, juxta S. Thomam, 1, 2, q. 68, a. 1, et Rosignolium *de Discipl. Christ. perf.* l. 3, c. 2. Negat tamen Lauræa l. c. virtutem heroicam differre specie a non heroicâ, cum heroicitas sit solum perfectio virtutis. Item licet virtus heroica sit virtus purgati animi, tamen inferri nequit virtutem heroicam esse non posse nisi sit purgati animi, nam glossa in *Clement. fin. de hæretic.* docet quidem virtutes purgatorias esse virtutes hominum nondum purgatorum a passionum insultibus, et sic non summè perfectorum, sed ad hoc toto conatu tendentium; virtutes autem purgati animi esse hominum totaliter purgatorum a passionum molestiis: sed subdens virtutes purgatorias esse hominibus imperfectis, hanc imperfectionem restringit ad defectum majoris perfectionis, quæ vel in beatis in patriâ, vel in paucissimis in hac vitâ perfectissimis invenitur, non verò extendit ad defectum heroicitatis. Heroicitas, seu promptitudo, delectatio et alacritas in operando, non excludunt passiones, sed cum eis cohærent, præcipuè si sint in gradu remisso, uti explicat Rosignolius l. c., c. 3. Item virtus christiana, seu actio, ut sit heroica, non debet esse necessariò consilii, sed sufficit, si sit etiam præcepti, si cetera ad heroicitatem requisita concurrant; tum quia perfectio per se consistit in charitate, adeoque in præceptis, secundariò autem in consiliis; tum quia magis meritorium est opus factum cum voto, quàm sine voto. Idipsum innuunt S. Vincentius Ferrerius in *Serm. de S. Francis.*, Navarrus, *Com. 4, de Regular.*, alique et meritò: aliàs enim sancta Theresia nullum actum heroicum eliciisset, utpote quæ emiserat votum faciendi semper quod perfectius cognovisset. Sectarii vota impugnantes dicunt heroicitatem consistere in libertate, vota verò auferre libertatem, adeoque heroicitatem et sanctitatem. Sed hos refellit Bellarminus l. 2, *de Monach.*, c. 18, ostendens vota non tollere libertatem ad laudem, meritum et heroicitatem necessariam: imò S. Thomas, *Opusc. 18, de Perfect.*, c. 10, docet meritum operantis ex voto augeri.

SCHOL. III. Virtutes aliæ sunt *infusæ*, quarum habitus a Deo nobis infunduntur, quales sunt virtutes theologicæ, quæ nobis in baptismo, et si per peccatum mortale amissæ fuerint, per justificationem denuò infunduntur, et per actus bonos et meritorios de condigno augentur. Quod idem probabiliter de virtutibus moralibus dici potest. Aliæ sunt *acquisitæ*, scilicet virtutes morales, quæ acquiruntur per actus virtuosos frequenter elicitos et imperatos. An verò virtutes ita inter se sint connexæ, ut unam habens ceteras habere dicendus sit respondet Benedictus XIV, *de Serv. Dei. Beatif.*, l. 3, c. 21, certò asserti non posse connexionem reperiri inter habitus virtutum theologicarum et moralium, tum quia, amissâ per peccatum charitate, remanent adhuc fides et spes; adeoque virtutum theologicarum connexio inter se, non ab ipsarum naturâ, sed Dei liberalitate qui, quando aliquem sanat, perfectè sanat, in primâ ipsarum infusione verificatur: tum quia non est certum an habitus virtutum moralium cum virtutibus theologicis in justificatione infundantur; tum quia experientiâ constat aliquos esse humiles, sed non fortes: adeoque connexio virtutum solum necessaria esse videtur ut sint omninò perfectæ, uti ait S. Gregorius: *Una itaque virtus sine aliis aut omnino nulla est, aut imperfecta.* L. 22, *Mor.*, c. 1. Quod idem docet S. Thomas. 1, 2, q. 65, a. 1, nimirum virtutes morales considerari posse ut sunt imperfectæ, et sic non esse connexas, contra verò connexas esse si considerentur uti perfectæ, ita ut unam perfectam habens, alias habere debeat, saltem in præparatione animi, cum proposito implicito vel explicito eas exercendi, si occasio detur.

§ 120.

REQUISITA AD VIRTUTEM CHRISTIANAM.

Ut *virtus* sit vera, christiana et ad salutem æternam proficua, sequentes conditiones requiruntur.

I. Actus ejus debet esse *deliberatus et liber, ex motivo honesto et virtuoso* elicitus. Nam virtuosus dicitur laudabilis qui potuit transgredi et non est transgressus, *Eccli.* xxxi, 10; et juxta S. Augustinum: « Nulla a justitiâ bonis præmia, et

malis supplicia essent constituta, si a Dei præscientiâ imprimatur necessitas. » L. 5, *de Civ.*, c. 7; ergo debet esse *deliberatus et liber*. Deinde opus in individuo indifferens non datur; ergo ex motivo honesto elici debet.

II. Omnes *circumstantiæ* in quibus actus virtuosus eliciuntur debent esse *moraliter bonæ*, quia bonum ex integrâ causâ, malum ex quocumque defectu.

III. Actus virtutis christianæ debent elici ex *sine supernaturali*, per fidem divinam cognito: aliàs essent merè naturales.

IV. Debent elici *mediante gratiâ* divinâ actuali excitante et cooperante, quæ omnino ad omne opus supernaturale requiritur, quia *sine me nihil potestis facere.* Joan. xv, 5.

V. Debent esse actus sæpissimè *frequentati*, quia non ex uno vel altero actu, sed ex frequentibus actibus generatur habitus.

VI. Ut verò actus virtutis etiam sit meritorius de condigno gratiæ et gloriæ, debet elici ab homine in statu gratiæ existente et imperari saltem a charitate omnium virtutum formâ et reginâ.

AN SINE FIDE ET CHARITATE VERÆ ET HEROICÆ VIRTUTES DENTUR.

SCHOLIUM. Quærent Theologi, an infideles solo naturali lumine aliquas virtutes in suo genere perfectas, licet non meritorias vitæ æternæ, habere possint; et an eæ ad gradum heroicum in eis ascendere valeant; et an inter illos quisquam fuerit ita virtute præditus, ut revera heros esset. Primum innuere videtur S. Ambrosius in *Ps.*, t. 1, oper., col. 757, et ex quibusdam Scripturæ locis suadent Theologi, docentes ab infidelibus absque fide fieri posse aliqua opera moraliter bona: quod etiam desumitur ex damnatione propositionum Baii et aliorum, affirmantium omnia infidelium opera esse peccata. Si igitur in gentilibus veræ virtutes morales reperiri possint, nil prohibere videtur quin etiam ad gradum heroicum, spectatâ rei naturâ, pertingere valeant. Verum cum ad constituendum verum heroem collectio omnium virtutum moralium requiratur, quotquot autem inter gentiles, propter alicujus virtutis moralis excellentiam, apud suos nomen heroes consecuti sunt,

aliis ut plurimum virtutibus caruerint et vitiis infecti fuerint, neminem ex illis strictè heroem fuisse statuendum est, ut lato calamo probant Lauræa, 3 *sent.*, t. 2, disp. 5, art. 2, et Theophilus Raynaudus, l. 4, *de Virtut.*, t. 1, c. 1, sect. 2. Eodem modo sine charitate et gratiâ sanctificante veræ quidem virtutes morales, non tamen perfectæ, acquiri possunt.

§ 121.

FIDES QUID?

Cùm igitur homo per tres virtutes theologicas sufficienter perficiatur circa Deum, scilicet circa ipsum ut supernaturaliter cognoscendum, per *fidem*; circa ipsum ut appetibilem a nobis tanquam summum bonum nostrum, per *spem*; circa ipsum ut diligibilem in se, per *charitatem*; et per quatuor virtutes cardinales sufficienter perficiatur circa creaturas, quia per *prudentiam* perficitur intellectus; per *justitiam*, voluntas quoad proximum; per *temperantiam* in prosperis, et *fortitudinem* in adversis quoad seipsum; hinc qui septem has virtutes, cum contentis sub illis, sibi implantaverit, quoad omnes suas potentias perfectus erit. Quare de illis hinc agendum est non quidem theologicè, dogmaticè et moraliter, sed theologicè-mysticè, in quantum ad proficiendum in christianâ perfectione conducunt et necessariae sunt. — Et 1° quidem de *fide*, quæ ab Apostolo definitur *sperandarum substantia rerum*, id est fundamentum spei, *argumentum non apparentium*, *Hebr. xi, 1* seu lumen habitualiter inclinans ad assentiendum veritatibus obscuris a Deo revelatis; sive *fides* est virtus theologica divinitus infusa, quâ firmiter assentimus, propter divinam veritatem, omnibus quæ Deus revelavit et nobis per Ecclesiam proposuit, sive scripta sint, sive non.

EXPLICATUR.

SCHOLIUM. Credere ergo oportet omnia quæ a sanctâ matre nostrâ Ecclesiâ Romano-Catholicâ, quæ unica est Christi sponsa et co-

lumna veritatis, tanquam a Deo revelata, et ut talia credenda proponuntur, et quidem ideo quia Deus, summa veritas, revelavit. De quo, sicut et de motivis credendi, videri etiam possunt ascetæ qui de hâc materiâ tractant, et inter alios Joannes a Jesu Mariâ. *Instruct. Novit.*, c. 2.

§ 122.

FIDES AD PROFICIENDUM NECESSARIA EST.

Fides basis ceterarum virtutum et totius Christianæ vitæ fundamentum, sine quâ nemo potest placere Deo, prima virtus est in quâ exerceri toto conatu debemus, ut in perfectione crescamus.—Probatur 1° ex S. Scripturâ. Apostolus, vim fidei extollens, eamque exemplo Sanctorum V. T. probans, ait: *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones. Hebr. xi, 33.* Ubi S. Thomas probat hoc spiritualiter verificari de Sanctis, quatenus per fidem vicerunt diabolus, carnem et mundum cum regnis suis. « Nullus enim potest præsentia contemnere, nisi propter spem futurorum bonorum: per contemptum enim principaliter vincitur mundus; et ideo quòd fides nobis ostendit invisibilia, propter quæ contemnitur mundus, ideo vincit mundum fides nostra. » *Lect. 7.* Plura fidei elogia Mansi, *Biblioth. mor.*, tr. 22, disc. 3, ex S. Scripturâ congerit. — 2° Patet ex PP.: S. Chrysostomus ait: « Est enim fides origo justitiæ, sanctitatis caput, devotionis principium, religionis fundamentum. Nullus unquam sine hac Dominam promeruit, nullus sine illâ fastigium sublimitatis ascendit. Quoties ad istam fidem acceditur ac pactum inter Deum et hominem firmatur, tum homo Deo se credere profitetur et a Deo homini pignus quoddam Spiritus sancti tribuitur. » *Hom. de fide* etc. Subscribit S. Thomas de Villanovâ de fide dicens: « Hæc veros chisticolas facit mollia abjicere, dulcia relinquere, aspera subire, laboriosa sufferre. Fides prava desideria frenat, effrenatos appetitus cohibet, feroces cordis motus sedat, vitia petit, virtutes inserit; mollia calcat,